Vikingetiden

Historieopgave 1hf

Problemformulering:

- Redegør for centrale træk i vikingetidens samfund på baggrund af det, du har læst i undervisningen og *Grundbog til Danmarkshistorien* (Systime; kapitel 2: Vikingetiden)
- Analyser vedlagte kilder med henblik på at vise, hvad synet på vikingerne er i de fire kilder. Forklar, så vidt muligt, hvorfor teksterne har det syn på vikingerne, som du analyserer dig frem til. Anvend skemaet til kildekritik (Værktøjskassen) i dine analyser (skemaet ser du nederst i dette dokument).
- Vurder, om det syn der er på vikingerne i kilderne, svarer til det syn, du har fået på vikingetiden på baggrund af det, du har læst i undervisningen og *Grundbog til Danmarkshistorien*.

Materiale

- Grundbog til Danmarkshistorien: ”Vikingetiden” (kap. 2) inklusive afsnittene: Landsbyer og byer; Kongemagt; Harald Blåtand; Trosskifte og Vikingetogterne. https://grundbogtildanmarkshistorien.systime.dk/?id=37
- Bilag 1: En arabisk købmand i Hedeby
- Bilag 2: Brev til klosteret på Lindisfarne
- Bilag 3: Adam af Bremen om hedenskabet
- Bilag 4: Jim Lyngvilds bidrag til Nationalmuseets udstilling ”Mød vikingerne”, 2018

Tekst 1: En arabisk købmand i Hedeby

Araberne var handlende og de kom derfor rundt i verden, specielt i perioden fra ca. 750 til 1000 – altså på samme tid som vikingerne. Her følger en arabisk købmand, At-Tartusschis beretning om et besøg i Hedeby, der var en handelsplads ved Slien tæt ved den senere Slesvig by. Besøget fandt sted ca. 975.

Slesvig (Hedeby) er en meget stor by ved den yderste ende af verdenshavet. I dens indre er der kilder med fersk vand. Dens beboere tilbeder Sirius, bortset fra det lille antal, som er kristne og som har en kirke der. At-Tartusschi fortæller: De fejrer en fest, hvor de alle kommer sammen for at ære guden og for at æde og drikke. Den, som slagter et offerdyr, rejser ved døren til sin gårdsplads pæle og sætter offerdyret derpå, hvad enten det er et stykke kvæg eller en vædder eller en gedebuk eller et svin, for at folk kan vide, at han ofrer til sin guds ære. Byen er fattig på varer og rigdomme. Folks vigtigste næringsmiddel er fisk, for dem er der mange af. Hvis en af dem får børn, kaster han dem ud i havet for at spare udgifterne. I øvrigt fortalte han, at retten til skilsmisse tilkom kvinderne. Kvinderne skiller sig, når de har lyst til det. Man har også der en kunstigt fremstillet øjensminke; når de anvender den, tager skønheden aldrig af, men tager endog til hos mænd og kvinder. Han sagde også: Aldrig hørte jeg hæsligere sang end slesvigernes (læs: vikingernes), det er en brummen, som kommer fra deres struber, i lighed med hundegøen, dog endnu mere dyrisk end denne.

Tekst 2: Brev til klosteret på Lindisfarne

Den 8. juni 793 fandt det mest "berømte" af alle vikingeoverfald sted – det overfald, der for eftertiden markerede vikingetidens begyndelse, nemlig plyndringen af klosteret på øen Lindisfarne. I den anledning sendte den frankiske konge Karl den Stores rådgiver, den engelske gejstlige Alkuin, et trøstende brev til Lindisfarnes munkesamfund, hvori han udtrykker sin dybe smerte over følgende:

Hedningerne har besudlet de hellige ting, viede til Gud, og udgydt hellige mænds blod i omgangen omkring alteret, lagt huset, til hvilket vor fortrøstning er knyttet, øde og i Guds tempel trampet på de hellige mænds legemer, som var det skam på gaden Når vor herre kong Karl vender hjem efter med Guds miskundhed at have undertvunget fjenderne, har vi til hensigt med Guds bistand at mødes med ham, og hvis vi da kan udvirke noget til fordel for eder, hellige broder – hvad enten det drejer sig om drengene, som af hedningerne blev ført bort i fangenskab, eller om mulige andre af eders trængsler – vil vi med omhu sørge for, at det føres ud i livet.

Tekst 3: Adam af Bremen om hedenskabet

Præsten Adam af Bremen skrev i midten af 1070'erne om Hamburg- Bremenærkesædets historie og mission, som omfattede hele Skandinavien. Adam havde mange af sine oplysninger direkte fra kong Svend Estridsen af Danmark

(1) Lad os nu kort sige noget om svenskernes overtro. Det folk har et særdeles helligt tempel, som de kalder Ubsola [Uppsala], og som ligger ikke langt fra Sigtuna. I templet, som er helt af guld, er der statuer af tre guder, som folket tilbeder. Den stærkeste af dem er Thor, som har sit herskersæde i midten. På den ene og den anden side af ham er Wodan [Odin] og Fricco [Frej]. Deres betydning er følgende: "Thor," siger de, "hersker i luften, han styrer torden og lynild, vinde og regn, vejret og afgrøderne. Den anden er Wodan, det betyder "rasen". Han fører krig og giver mænd styrke imod deres fjender. Den tredje er Fricco, som skænker de dødelige fred og fryd." Hans afgudsbillede

fremstilles med en voldsom stor fallos. Wodan er udskåret i fuld rustning, sådan som vores [krigsgud] Mars plejer at være det, men Thor med sin herskerstav ligner Jupiter. De dyrker også mennesker som guder, nogle som er blevet givet udødelighed på grund af deres store gerninger. (...)

(2) De har særlige præster til hver af guderne, som bringer folkets offer. Hvis sygdom og hungersnød truer, ofrer de til Thors gudestatue, hvis krig truer til Wodans, og hvis de skal fejre bryllup, ofrer de til Fricco. Hvert niende år plejer alle i Sveriges provinser at fejre en særlig højtid. Ingen kan undslå sig fra at komme til denne højtid. Konger og folk, alle og enhver, bringer deres gaver til Ubsola, og hvad der er mere grusomt end nogen anden straf er, at de, som allerede har iført sig kristendommen, må købe sig fri fra at deltage i disse ceremonier. Offerhandlingen er således: Der ofres ni hoveder af alt levende af mandkøn, med hvis blod det er skik at behage guderne. Deres kroppe hænges op i en lund, som er nær ved templet. Lunden er så hellig for disse hedninge, at de tror, at hvert enkelt træ er blevet guddommeligt af ofrenes død og levrede blod. Hunde og heste hænger ved siden af menneskekroppe, fortalte en af de kristne mig, som selv havde set det. I øvrigt synger de også tryllesange [eller klagesange], som det er almindeligt at gøre ved den slags drikofre, og de er mange og sjofle, så dem er det bedre at forbigå i tavshed.

Bilag 4: Jim Lyngvilds bidrag til Nationalmuseets udstilling ”Mød vikingerne”, 2018

Jim Lyngvilds bidrag til Nationalmuseets udstilling ”Mød vikingerne” består af fotografier og en række buster af voks, der tilsammen viser, hvordan vikingerne ifølge Jim Lyngvilds fantasi kan have set ud. Fotos: Jim Lyngvild.

VÆRKTØJSKASSE

1. Tekstens oprindelse:

- Hvem har skrevet teksten?
- Hvornår er den skrevet?
- Hvilken slags tekst er det? Brev, dagbog, officielt dokument osv.
- Et det den fulde tekst eller uddrag? Hvis det er et uddrag, hvem har lavet det?

2. Tekstens indhold:

- Hvad står der i teksten? Få et overblik over den måde, den er bygget op på. Lav overskrifter til forskellige afsnit. Understreg vigtige ord, vigtige personer, vigtige begivenheder. Hvis der er ord, personer osv., du ikke kender: slå dem op eller spørg læreren. Du skal huske, at der i mange bøger er både indholdsfortegnelse og indeks, som kan bruges.

3. Kan man stole på oplysningerne i teksten?

- Er det første- eller andenhåndstekst? Hvis personen, der udtaler sig, selv har været til stede, er det en førstehåndstekst.
- Er teksten samtidig / ikke-samtidig med begivenhederne?

4. Tekstens tendens: (nedenstående er blot nogle af de spørgsmål, der kan stilles)

- Angiver forfatteren en speciel hensigt?
- Kan du ud af teksten se, at forfatteren har en bestemt hensigt'?
- Undersøg sprogbrugen, fx forfatterens brug af tillægsord.
- Viser han sympati eller antipati mod bestemte personer?
- Er han en kvalificeret betragter?
- Er han repræsentativ for en gruppe, eller tegner han kun sig selv.
- Er den foreliggende tekst, den eneste til den problemstilling, den behandler? Hvis der er flere: Er der overensstemmelse mellem dem eller modsætninger? I givet fald: Hvor? Hvorfor?

5. Tekster som viser menneskers måde at tænke på (mentalitet):

- Selvom en tekst er fuld af fordomme, ja direkte løgnagtig, så kan den bruges til noget. Selve det, at den er blevet skrevet, er vigtigt. Hvis f.eks. en person beskriver en anden person på en bestemt negativ eller positiv måde, eller beskriver en begivenhed, som må forekomme direkte forkert, er det jo en oplysning om, at forfatteren har ønsket at give samtiden eller eftertiden et bestemt indtryk. Teksten bliver altså en kilde til den persons ønsker, og det kan i sig selv være meget interessant eller sigende.